

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНИМ ПРОЯВАМ У ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ

Едуард Олександрович МУЗИЧУК,

*аспірант Академії праці,
соціальних відносин і туризму
<https://orcid.org/0009-0000-8695-8807>*

Система суб'єктів протидії корупційним проявам у публічній службі загалом складається з різних органів, установ, та осіб, які займаються боротьбою з корупцією та запобіганням корупційних проявів. Існує декілька основних суб'єктів такої системи, які ми умовно поділяємо на чотири групи.

1. Так, першу групу складають Національне антикорупційне бюро (далі - НАБУ), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (далі - САП), Національне агентство з питань запобігання корупції (далі - НАЗК).

НАБУ є центральним органом в системі протидії корупції в Україні, який відповідає за розслідування корупційних злочинів, зокрема вчинених високопосадовцями. САП виконує функції прокурорського нагляду за розслідуванням корупційних злочинів, які розслідуються НАБУ. Вона також представляє обвинувачення у суді, а також виконує деякі інші функції. НАЗК забезпечує контроль за декларуванням доходів, майна та витрат посадових осіб, перевіряючи достовірність декларацій та розслідуючи порушення.

2. Другу групу формує судова система, основу якої, складають вітчизняні суди трьох інстанцій, а також деякі спеціалізовані судові органи, яка відіграє важливу роль у розгляді справ, пов'язаних з корупцією у публічній службі.

3. Структурні підрозділи Міністерства внутрішніх справ України ведуть розслідування корупційних злочинів, які не відносяться до підслідності НАБУ. Поліція також забезпечує безпеку свідків та учасників кримінального судочинства.

4. Окрему групу становлять спеціальні комітети та комісії, які координують та спрямовують дії різних органів у сфері протидії корупції у публічній службі.

5. Ми глибоко переконані, що інститути громадянського суспільства також мають розглядатися як окремі суб'єкти

протидії корупційним проявам у публічній службі. При цьому ми наголошуємо на важливості окремого розгляду громадських організацій, що здійснюють самостійний моніторинг публічних закупівель, журналістських розслідувань, зокрема щодо фінансового стану публічних службовців та їх близьких родичів. Адже ми стоїмо на тому, що у сучасних умовах громадськість не лише залучається до роботи в складі громадських рад та інших утворень на базі органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, а й самостійно здійснює антикорупційну діяльність поза організуючим та спрямовуючим впливом держави.

Принципи незалежності, прозорості, об'єктивності та ефективності зазвичай вкладаються в правовий статус вказаних вище суб'єктів задля забезпечення їхньої незалежності від зовнішнього впливу та ефективної роботи з протидії корупції у публічній службі. Як окремий самостійний принцип ми можемо виділити принцип організаційної свободи інститутів громадянського суспільства у царині антикорупційної діяльності, що передбачає розбудову гарантованих державою за підтримки міжнародних організацій можливостей розвитку інститутів громадянського суспільства, що спрямовують свою діяльність на запобігання та протидію корупційним проявам, а саме системи грантів, вебінарів, програм тощо.

Нами сформований авторський підхід до класифікації суб'єктів протидії корупційним проявам у публічній службі. Так, за організаційно-правовим статусом вони можуть бути поділені на національні органи, такі як антикорупційні служби, прокуратура, поліція, національні антикорупційні агентства, та міжнародні організації, такі як ООН, Європейський Союз, які визначають антикорупційні стратегії, програми та формують відповідну політику на міжнародному рівні.

Також за своїм функціональним призначенням суб'єкти протидії корупції можуть бути поділені на три ключові групи. Одну групу складатимуть антикорупційні органи, які займаються виявленням, розслідуванням та притягненням до відповідальності за корупційні діяння. Другу групу складатимуть превентивні органи, які здійснюють запобіжні заходи та пропаганду проти корупції, проводять аналіз ризиків та розробляють стратегії боротьби з корупцією. У третю групу входитимуть органи нагляду (контролю).

Окремо можемо запропонувати класифікацію суб'єктів протидії корупції за рівнем їх влади. Так, вказані суб'єкти можна розділити на центральні органи, які займаються антикорупційною діяльністю на національному рівні, а також регіональні або локальні (місцеві) органи.

Удосконалення адміністративно-правового статусу суб'єктів протидії корупції, на наш погляд, є важливим кроком у зміцненні протидії корупції в Україні, створенні прозорої та ефективною системи контролю, забезпеченні незалежності суб'єктів та виконанні міжнародних зобов'язань. Це сприятиме розвитку демократії, зміцненню правової держави та покращенню рівня життя громадян. Окремим елементом такої системи виступають інститути громадянського суспільства, діяльність яких носить лише не похідний, допоміжний, контролюючий характер по відношенню до відповідних органів державної влади, а й набуває самостійних рис, що формують тенденції розвитку антикорупційної діяльності держави.